

ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА У ГАЛУЗІ ОСВІТИ В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ

STATE POLICY IN THE FIELD OF EDUCATION IN THE CONTEXT OF EUROPEAN INTEGRATION OF UKRAINE

У статті досліджено специфіку й особливості державної політики у сфері освіти в умовах євроінтеграції України та механізми її реалізації. Проаналізовано основні питання реалізації державної політики України у сфері освіти в контексті європейської інтеграції. З'ясовано, що формування державної політики України в галузі освіти відбувається під впливом світових тенденцій і є важливим напрямком розвитку освітньої системи країни у контексті євроінтеграційних процесів. Визначено, що можливість реалізації ефективної вітчизняної державної політики в сфері освіти передбачає взаємне зняття будь-яких принципних обмежень на контакти, обміни та поширення інформації. Зазначено, що обрана загальноосвітня стратегія зазнала невдач через недостатнє забезпечення адекватними інноваційними механізмами вимірювання ефективності та результативності освітніх реформ. Окреслено основні напрями реформування освітньої системи в Україні, зокрема такі як: інтернаціоналізація, мовна політика, академічна свобода та автономія закладів освіти, інклюзивна освіта, вдосконалення системи фінансування, тощо.

Представлено аналіз запроваджених в Україні заходів з боку державної влади та освітніх інституцій для успішної європейської інтеграції України в галузі освіти. Констатовано, що в Україні державна політика в галузі освіти спрямована на створення умов для інтеграції в європейський освітній простір, зміцнення міжнародних зв'язків та підвищення якості вітчизняної освіти загалом, а реалізація визначених заходів враховує європейські стандарти та найкращі практики у процесі підготовки здобувачів освіти, які будуть конкурентоспроможними фахівцями на міжнародному ринку праці та сприятимуть розвитку України як суспільства знань. **Ключові слова:** державна політика, освітні реформи, євроінтеграційні процеси, загальноосвітні стратегії, національні інтереси.

The article examines the specifics and peculiarities of the state policy in the field of

education in the conditions of the European integration of Ukraine and the mechanisms of its implementation. The main issues of the implementation of the state policy of Ukraine in the field of education in the context of European integration are analyzed. It has been found that the formation of the state policy of Ukraine in the field of education takes place under the influence of world trends and is an important direction of the development of the country's educational system in the context of European integration processes.

It was determined that the possibility of implementing an effective domestic state policy in the field of education requires the mutual removal of any fundamental restrictions on contacts, exchanges and dissemination of information. It is noted that the chosen general education strategy failed due to insufficient provision of adequate innovative mechanisms for measuring the efficiency and effectiveness of educational reforms. The main directions of reforming the educational system in Ukraine are outlined, in particular, such as: internationalization, language policy, academic freedom and autonomy of educational institutions, inclusive education, improvement of the financing system, etc.

An analysis of the measures introduced in Ukraine by the state authorities and educational institutions for the successful European integration of Ukraine in the field of education is presented. It was established that in Ukraine the state policy in the field of education is aimed at creating conditions for integration into the European educational space, strengthening international ties and improving the quality of national education in general, and the implementation of the specified measures takes into account European standards and best practices in the process of training students who will be competitive specialists on the international labor market and contribute to the development of Ukraine as a knowledge society.

Key words: state policy, educational reforms, European integration processes, general education strategies, national interests.

УДК 341.232.7:37.014.5
DOI <https://doi.org/10.32782/rma2663-5240-2024.41.7>

Клочко А.А.

д. філос. публ. упр. та адмін.,
доцент кафедри права
та публічного управління
Житомирський державний університет
імені Івана Франка

Постановка проблеми у загальному вигляді. У сучасних умовах в Україні відбувається системна трансформація сфери освіти для забезпечення нової якості на всіх рівнях: від дошкільної освіти – до вищої освіти та освіти дорослих. Державна політика у галузі освіти в контексті європейської інтеграції України формується під впливом світових тенденцій і є важливим напрямком розвитку освітньої системи країни. Євроінтеграційні процеси обумовили обрання власної загальноосвітньої стратегії, яка зазнала невдач через недостатнє забезпечення адекватними інноваційними

механізмами вимірювання ефективності та результативності освітніх реформ. У результаті зазначеного в Національній доктрині розвитку освіти України було задекларовано створення системи моніторингу освітнього процесу та ефективності управління освітою. У доктрині освіти визнано «стратегічним ресурсом поліпшення добробуту людей, забезпечення національних інтересів, зміцнення авторитету і конкурентоспроможності держави на міжнародній арені», а якість освіти визначалася «пріоритетним напрямом державної політики в галузі освіти» [1].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Актуальність окресленої теми засвідчує не лише її врегулювання на законодавчому рівні, а й наявність наукових досліджень та публікацій. Зокрема на законодавчому рівні МОН презентовано проект нового закону «Про професійну освіту», що передбачає зміни у сфері, яка досі врегульовується законом 1998 року. Як зауважував Віцепрем'єр Михайло Федоров «для розробки законопроекту "Про професійну освіту" залучили бізнес та освітніх експертів, щоб врахувати виклики та потреби ринку, актуалізувати освітні програми, щоб у результаті побудувати сучасну та гнучку систему професійної освіти» [2]. Громадське обговорення проекту закону тривало до 2 травня 2024 року, а відтак варто сподіватися на його прийняття та реалізацію у найближчій перспективі. Необхідно зазначити, що Верховною Радою України 20 березня 2024 року в першому читанні прийнято за основу проект Закону «Про внесення змін до деяких законів України щодо фінансування здобуття вищої освіти та надання державної цільової підтримки її здобувачам». Зазначений законопроект передбачає нову модель фінансування, завдяки якій буде забезпечено адресність використання державних коштів щодо фінансування державного замовлення і підтримки пільгових категорій здобувачів [2]. Серед наукових розвідок заслуговують на увагу напрацювання В. Андрущенка, М. Вдовенко, Л. Даниленко, М. Згуровського, С. Ніколаєнка, Л. Прокопенка, Р. Щокіна, та інших. У наукових розвідках яких представлено основні аспекти реалізації державної освітньої політики та управління освітою в Україні, напрацювання щодо формування державної політики в галузі освіти та питання реформування системи освіти України в умовах євроінтеграції.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Питання реалізації державної політики у галузі освіти в контексті європейської інтеграції піднімалося ще з 1998 року, підтвердженням чого є Указ Президента України «Про затвердження Стратегії інтеграції України до Європейського Союзу». Окреслений документ визначив «основні напрями співробітництва України з Європейським Союзом (ЄС) – організацією, яка в процесі свого розвитку досягла високого рівня політичної інтеграції, уніфікації права, економічного співробітництва, соціального забезпечення та культурного розвитку» [3].

Попри те, що відповідно до Указу Президента від 7 липня 2015 року № 398/2015 «Про визнання такими, що втратили чинність, деяких актів Президента України», зазначений

Указ і Стратегія втратили чинність, актуальними залишаються їх окремі положення, зокрема щодо того, що «Національні інтереси України потребують утвердження України як впливової європейської держави, повноправного члена ЄС. У результаті очікуваного найближчими роками розширення ЄС – вступу до ЄС Польщі та Угорщини – Україна межуватиме з ЄС, що створить принципово нову геополітичну ситуацію» [3]. Свідченням зазначеного є можливість реалізації ефективної державної політики України в сфері освіти у контексті європейської інтеграції, що передбачає взаємне зняття будь-яких принципів обмежень на контакти й обміни, на поширення інформації. У сучасних умовах не втрачають своєї актуальності й питання здійснення спільних освітніх та інших проектів, залучення українських вчених та фахівців до загальноєвропейських програм наукових досліджень окреслених у документі.

Мета статті. Проаналізувати досягнення і виклики реалізації державної політики в сфері освіти в умовах євроінтеграційних процесів України.

Виклад основного матеріалу. Європейська інтеграція України вимагає глибоких змін і модернізації в різних галузях, включаючи освіту. Відтак до 2021 року в контексті євроінтеграції в Україні було прийнято важливі рішення і проведено реформи в галузі освіти. Окремі кроки та реформи передбачають розгляд проблем і вирішення завдань, які можуть виникнути у контексті європейської інтеграції України. Аналіз наукових розвідок і суспільно-політичних процесів дозволив виокремити найбільш актуальні напрями реформування освітньої системи в Україні, зокрема такі як:

– інтернаціоналізація, що передбачає розширення вітчизняними закладами вищої освіти (далі – ЗВО) міжнародних зв'язків і співпраці з іноземними університетами, установами та організаціями;

– мовна політика, яка має забезпечити спрямування державної освітньої політики на вирішення питань відповідності мовних норм та знань для інтеграції України в європейський освітній простір;

– академічна свобода та автономія закладів освіти, шляхом реалізації заходів, які дозволять їм діяти відповідно до європейських стандартів;

– інклюзивна освіта задля забезпечення доступності освіти для всіх груп і верств населення, включаючи людей з особливими потребами;

– підготовка в Україні висококваліфікованих фахівців і конкурентоспроможних кадрів, які б

відповідали міжнародним стандартам та перспективам ринку праці в Європі.

– вдосконалення системи фінансування освіти з метою досягнення рівня належного, обґрунтованого, дієвого і ефективного фінансування освіти для забезпечення її якості та доступності.

Окреслені напрями та завдання вимагають уваги не лише з боку освітянської та наукової спільноти, а й з боку державної влади для успішної європейської інтеграції України в галузі освіти. Успішна реалізація зазначених завдань сприятиме підвищенню рівня освіти та забезпеченню гідних умов для громадян України в умовах європейського освітнього середовища. Аналіз запроваджених в Україні заходів у межах євроінтеграційних процесів дозволив виокремити деякі з них, зокрема такі як:

Впровадження Болонської системи в Україні, що передбачає перехід до європейських стандартів вищої освіти. Ця система передбачає розвиток принципів мобільності студентів і викладачів, якість освіти, однорівневість дипломів і кредитного зарахування й сприяє вдосконаленню освіти та забезпечує більшу конкурентоспроможність вітчизняних випускників на міжнародному ринку праці. Цей процес може вимагати змін у навчальних програмах, методах викладання та оцінювання студентів.

Модернізація навчальних програм і підручників є важливим аспектом розвитку освіти в Україні в умовах євроінтеграції. Актуалізація змісту навчання та використання сучасних методик і підходів дозволяють підвищити якість навчання, зробити процес навчання більш цікавим та ефективним. Модернізація навчальних програм передбачає включення актуальної інформації, новітніх технологій та урахування сучасних вимог ринку праці. Це дозволяє здобувачам освіти отримувати комплексні знання, які відповідають потребам сучасного суспільства. Сучасні підручники повинні бути інтерактивними, цікавими та доповненими мультимедійними матеріалами. Вони повинні відповідати сучасним вимогам освітніх стандартів і сприяти активному навчанню та розвитку критичного мислення у здобувачів. Модернізація навчальних програм і підручників сприяє підвищенню якості освіти, розвитку креативності та інноваційності в навчальному процесі, а також підготовці кваліфікованих фахівців, готових до викликів сучасності.

Акредитація закладів вищої освіти в Україні є одним із важливих етапів у забезпеченні якості освіти в країні. Акредитаційний процес

передбачає оцінку якості освітньої програми, науково-педагогічного складу, матеріально-технічної бази та інших аспектів діяльності закладу. Після успішного проходження процедури акредитації заклад отримує відповідний статус, що свідчить про відповідність його освітніх програм і стандартів якості. Акредитація забезпечує довіру громадськості до якості наданої освіти та дозволяє студентам та роботодавцям впевнитися в компетентності випускників закладу.

Участь у міжнародних освітніх програмах може мати значний вплив на розвиток освіти в Україні. Ці програми дозволяють студентам і викладачам отримати нові знання, досвід та підвищити кваліфікацію за кордоном. Крім того, участь в міжнародних освітніх програмах сприяє зміцненню міжнародних зв'язків у сфері освіти та науки. Зокрема програма Erasmus+ надає можливість студентам, викладачам та співробітникам закладів вищої освіти брати участь у навчанні, навчальних курсах, стажуваннях та наукових дослідженнях у країнах-учасницях програми, що сприяє обміну знаннями, культурою та досвідом і позитивно впливає на підвищення якості освіти в Україні. Участь у міжнародних освітніх програмах також може сприяти підвищенню міжнародної престижності вітчизняних закладів вищої освіти, залученню іноземних студентів та збільшенню міжнародного впливу освітніх установ.

Не лише окреслені заходи, а й презентовані реформи спрямовані на наближення системи освіти України до європейських стандартів і сприяють вдосконаленню якості освіти загалом. Уряд України впроваджує реформи в галузі вищої освіти з метою покращення якості навчання та наукових досліджень. Прикладом яких є створення Національного агентства з оцінювання якості вищої освіти та інші ініціативи серед яких оновлення навчальних програм, впровадження кредитно-трансферної системи, а також удосконалення системи оцінювання. У 2015 році Україна стала асоційованим членом Рамкової програми Європейського Союзу з досліджень та інновацій «Горизонт 2020». «Горизонт 2020» стала чи не найбільшою Рамковою програмою Європейського Союзу з фінансування науки та інновацій із загальним бюджетом близько 80 мільярдів євро, розрахованою на 2014–2020 роки.

У 2017-2018 роках на закритій зустрічі зі стейкхолдерами ГО «Агенція європейських інновацій» і під час роботи круглого столу експерти визначили необхідні заходи для розвитку інновацій в економіці та як адаптувати європейський досвід до українських реалій.

Зустрічі не пройшли безрезультатно, було презентовано не лише пакет із шести аналітичних документів, а й рекомендації щодо розвитку науково-технічної сфери України. Крім того, команда проєкту активно співпрацювала з Міністерством освіти і науки України (далі – МОН) щодо перегляду підходів до фінансування наукових розробок й використання Україною можливостей асоційованого членства в Рамковій програмі ЄС з досліджень та інновацій «Горизонт-2020». Позитивним було також включення пропозиції експертів до урядової Дорожньої карти входження України в Європейський дослідницький простір й врахування її в затверджених урядом «Положенні про конкурс проєктів «Горизонт 2020» та змінах до Порядку його проведення. Саме зазначені зміни посприяли глибшій інтеграції України в європейський науковий простір і отриманню до 7 млн. євро від ЄС на дослідження та інфраструктуру [4]. Вітчизняні заклади вищої освіти та наукові установи продовжують налагоджувати активну співпрацю з партнерами з Європи, що передбачає спільні дослідження, обмін досвідом та можливість для здобувачів освіти вивчати курси, запропоновані європейськими університетами. Українські студенти, викладачі та дослідники мають можливість брати участь в програмах обміну, таких як "Еразмус+", що сприяє їхньому залученню до міжнародного освітнього середовища. Однією з важливих складових європейської інтеграції є вдосконалення рівня володіння іноземними мовами, що сприяє покращенню комунікації з європейськими партнерами.

Заслужують на увагу такі аспекти державної політики в галузі освіти в Україні у контексті європейської інтеграції як:

– Гармонізація з європейськими стандартами, оскільки Україна прагне гармонізувати вітчизняну систему освіти з європейськими стандартами. Це включає адаптацію навчальних програм, визначення компетентностей, володіння мовами, оцінювання та акредитацію закладів вищої освіти відповідно до європейських критеріїв. Прикладом гармонізації є участь в програмі Erasmus+, що допомагає сприяти міжнародному співробітництву та обміну досвідом з країнами ЄС. Також Україна має можливість брати участь у інших програмах ЄС, таких як Horizon Europe, Creative Europe та інших, що сприяє обміну студентів, викладачів, дослідників, а також реалізації спільних проєктів з іншими країнами Європейського Союзу [5]. Реалізація й участь у таких програмах актуалізує культурний обмін і залучення іноземних інвестицій у галузь освіти, що сприяє підвищенню якості освіти в Україні та формуванню

відкритого суспільства зі здатністю до інновацій та конкурентоспроможності.

– Боротьба з корупцією, в межах якої Україна приділяє велику увагу боротьбі з корупцією в освітній системі, що є однією з важливих проблем, яка впливає на її якість та прозорість. Для ефективної боротьби з цим явищем варто впроваджувати реформи, змінювати норми та забезпечувати контроль за діяльністю закладів освіти. Крім того, важливо проводити антикорупційні заходи для учасників освітнього процесу, що сприятиме формуванню антикорупційної культури й створить атмосферу довіри та відкритості. Залучення громадськості та міжнародних партнерів до боротьби з корупцією також є важливим кроком держави, оскільки це сприятиме забезпеченню незалежного контролю та уникненню конфлікту інтересів. Ефективна боротьба з корупцією у сфері освіти в Україні потребує комплексного підходу, включаючи реформи, підвищення прозорості, навчання та залучення громадськості.

– Реформування вищої освіти, які запроваджує Україна в системі вищої освіти з метою підвищення її якості та конкурентоспроможності на європейському ринку, що передбачає розвиток стандартів вищої освіти, збільшення міжнародної співпраці та активну участь у європейських дослідницьких програмах. Реформи вищої освіти в Україні в останні роки спрямовані на покращення якості освіти, збільшення доступності та конкурентоспроможності випускників на ринку праці. Ключові напрямки реформ вищої освіти в Україні спрямовані на модернізацію освітніх програм і їх адаптацію до потреб ринку праці; впровадження інноваційних технологій у освітній процес та покращення ефективності навчання; зміну системи атестації і оцінювання студентів; стимулювання науково-дослідницької роботи та підтримку молодих вчених задля розвитку науково-технічного потенціалу країни; залучення зарубіжних партнерів, обмін студентами та викладачами й акредитацію університетів за європейськими стандартами; забезпечення адекватного фінансування для вдосконалення інфраструктури та матеріально-технічної бази закладів освіти.

– Модернізація інфраструктури освіти в Україні розпочата в межах запровадженої децентралізації влади й реформування місцевого самоврядування, дозволила здійснити осучаснення й оновлення інфраструктури закладів освіти. Зокрема, у 2018 році Європейський інвестиційний банк і Фонд сприяння муніципальним інвестиціям у проєкти з енергоефективності E5P підписали угоди про

фінансування підтримки вищої освіти і муніципальної інфраструктури України на загальну суму 16,4 млн євро [6].

– Цифрова трансформація, в межах якої з розвитком цифрових технологій Україна акцентує на необхідності цифрової трансформації освіти для покращення ефективності, зручності та інноваційності у всіх сферах діяльності. У сфері освіти цифрова трансформація передбачає впровадження новітніх інформаційно-комунікаційних технологій для покращення освітнього процесу, доступності навчання, спілкування та розвитку здобувачів освіти. Окреслене має значний потенціал для підвищення якості навчання, розвитку нових підходів до освітнього процесу та підготовки студентів до вимог сучасного світу. Свідченням зазначеного є міркування В. Купрійчука про те, що «Інформаційне суспільство з його модернізаційним потенціалом все ще може стати для України тим елементом, що дозволить їй нарешті подолати тенденцію «наздоганяючого» у світовому розподілі як продуктів виробництва, так і людських ресурсів, чим і забезпечить країні гідне місце серед держав-лідерів» [7]. У сучасних умовах цифрова трансформація стала невід'ємною частиною розвитку освіти, зокрема, через впровадження системи електронного документообігу. Варто також зазначити, що не зважаючи на досягнення «Вітчизняна практика розбудови інформаційного суспільства все ще залишається багато в чому фрагментарною, ситуативною та занадто технократичною, що призводить до зменшення на практичному рівні імплементації гуманітарного складника даного процесу» [7], а отже є над чим працювати.

– Інклюзивна освіта в Україні також є важливим аспектом європейської інтеграції, що дозволяє забезпечувати рівні можливості для всіх здобувачів освіти, включаючи тих, хто має особливі потреби. Інклюзивна освіта в Україні отримала законодавчу підтримку з 2010 р., коли до Закону України «Про загальну середню освіту» було внесено зміни, відповідно до яких у загальноосвітніх навчальних закладах почали створювати спеціальні та інклюзивні класи для навчання дітей з особливими потребами. Державна освітня політика постійно тримає на контролі окресленні питання, особливо в сучасних умовах. Підтвердженням зазначеного є схвалення 7 червня 2024 року Національної стратегії розвитку інклюзивного навчання на період до 2029 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації на 2024-2026 роки, розроблені МОН України [8]. Актуальність і важливість питання засвідчує погодження перед затвердженням Стратегії

з Уповноваженим Президента України з прав людей з інвалідністю, Мінсоцполітики, МінТОТ, Мінфіном, MePT, Національною асамблеєю людей з інвалідністю тощо. Державна політика передбачає реалізацію різноманітних заходів для забезпечення доступності освіти для всіх верств населення, що в свою чергу сприяє зменшенню соціальних нерівностей, розвитку людського капіталу та підвищенню рівня освіченості суспільства загалом.

Аналізуючи питання реалізації державної політики в галузі освіти, варто зауважити, що сфера освіти в Україні наразі стикається з багатьма викликами, які потребують термінового вирішення у сучасних умовах. Серед ключових проблем можемо виокремити зокрема такі як:

Безпека учасників освітнього процесу, яка в умовах сьогодення є викликом не лише освітянам, а й органам державної влади, які повинні знати як на нього реагувати. Зокрема в органах місцевої влади можуть бути створені комісії безпекового аудиту з обов'язковим представництвом у них влади, освітян, ДСНС, батьків, тощо. Крім того, відповідно до частини 6 статті 25 Закону України «Про освіту» [9] за наявності й облаштування укриттів у закладі освіти відповідає засновник. Отже, якщо засновником закладу освіти є місцева влада, то й відповідальність за облаштування укриттів перебуває у їх компетенції.

Відхилення від курсу і строків впровадження освітніх реформ, запроваджених з 2014 року, які стали джерелом значного оптимізму завдяки децентралізації та демократизації системи освіти. Попри реалізовані проекти і заходи, значні перетворення так і не відбулися, що обумовлює відчутний «дисбаланс між рухом до нової освітньої парадигми як метою реформування та інерцією історичного спадку» [10]. Відтак, одним із актуальних завдань державної влади є побудова програм реформ на майбутнє з врахуванням обставин сучасних реалій і чітким планом дій.

Приведення у відповідність законодавчої бази паралельно з реформуванням, оскільки нормативно-правове врегулювання освітньої сфери вимагає актуалізації та вдосконалення. Реформування освітньої сфери повинне супроводжуватися оновленням законодавчої бази задля забезпечення стабільності, доступності та якості освіти для всіх громадян України. Законодавство має бути настільки гнучким, щоб дозволяти закладам освіти адаптувати програми та методики навчання відповідно до потреб здобувачів та змін ринку праці. Це стосується і Закону України «Про вищу освіту», який попри внесення змін і визнання

неконституційними окремих положень потребує актуалізації, зокрема в розрізі реформи децентралізації влади. Сюди можемо віднести й необхідність законодавчого закріплення механізмів моніторингу та оцінювання ефективності освітніх реформ, включаючи наступне коригування стратегій у відповідь на результати.

Демографічна ситуація й міграційні процеси є важливими викликами для державної влади не лише в розрізі освітньої сфери. Зокрема за оцінками Інституту демографії та проблем якості життя НАН України «чисельність населення України у межах 1991 року становила 42 млн осіб, на серпень 2023-го – 36,3 млн.» [11]. Підтвердженням актуальності проблеми є міркування заступника директора інституту О. Гладуна щодо того, що «демографи прогнозують, що на початок 2037 року населення України становитиме приблизно 30,5 мільйонів. ... якщо буде «плюс» чи «мінус» мільйон – це вже буде більш-менш нормальний прогноз» [12]. Отже, питання врегулювання демографічної ситуації на рівні державної влади є надзвичайно важливим у сучасних умовах. Вагоме значення не лише для нашої держави, а й для країн, які приймають мільйони вимушено переміщених осіб, мають міграційні процеси. Серед найпоширеніших передумов і причин міграційних процесів пошук роботи, навчання, стажування, подорожі, тощо. Значна кількість українців емігрували ще за довго до повномасштабного вторгнення країни-агресора, проте МЗС повідомило, що «станом на 21 червня 2023 року за кордоном перебували 8 млн 177 тис. українців» [13]. Відтак, можемо зауважити, що повернення на батьківщину мільйонів українців потребуватиме значних зусиль державної влади. Зусилля щодо врегулювання окреслених викликів потребують комплексного підходу, партнерства між владою, освітньою системою і суспільством.

Висновки. Узагальнюючи варто зазначити, що державна політика в галузі освіти в Україні спрямована на створення умов для інтеграції в європейський освітній простір, зміцнення міжнародних зв'язків та підвищення якості освіти в країні. Зазначена політика враховує європейські стандарти та найкращі практики у процесі підготовки здобувачів освіти, які будуть конкурентоспроможними фахівцями на міжнародному ринку праці та сприятимуть розвитку України як суспільства знань. Уряд України активно працює над гармонізацією освітніх стандартів та системи вищої освіти з європейськими стандартами. Заходи державної політики сприяють визнанню вітчизняних дипломів у Європі та забезпечують можливість

здобувачам освіти та науковцям активно брати участь у міжнародних освітніх програмах, а також надають доступ до широких можливостей для навчання, досліджень та співпраці в міжнародних масштабах. Державна політика у галузі освіти відіграє ключову роль у забезпеченні доступної, якісної та сучасної освіти для усіх громадян України.

Кожен із запроваджених кроків передбачає реалізацію завдань спрямованих на досягнення спільної мети щодо перетворення вітчизняної освіти на інноваційну систему, в якій здобувачі освіти набувають ключових компетентностей необхідних для успішної життєдіяльності, а науково-педагогічні працівники й науковці отримують можливості та ресурси для здійснення досліджень, що, в свою чергу, безпосередньо впливатиме на соціально-економічний та інноваційний розвиток держави. Адже потужну й конкурентоспроможну державу зможуть забезпечити активні, творчі, підприємливі та відповідальні громадяни, підготовку яких здійснюватимуть сучасні заклади освіти з урахуванням потреб ринку праці. Особливої актуальності також набувають питання мобільності, конкурентоспроможності та рівня кваліфікації працівників.

Відтак, забезпечення доступності освіти є важливою складовою державної політики задля розвитку суспільства. Розвиток вищої освіти в Україні в сучасних умовах сприяє підвищенню рівня кваліфікації населення, розвитку економіки країни та зміцненню її позицій на міжнародній арені. Загальна мета державної політики у сфері освіти в контексті європейської інтеграції полягає у підвищенні якості освіти, підготовці конкурентоспроможного кадрового потенціалу та сприянні інтелектуальному розвитку суспільства для успішного включення України в європейські освітні та наукові процеси. Аналізу зазначених процесів будуть присвячені подальші наукові розвідки.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Про Національну доктрину розвитку освіти: Указ Президента України від 17 квітня 2002 року № 347. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/347/2002#Text> (дата звернення 27.06.2024)
2. У МОН презентували проєкт нового закону «Про професійну освіту» Центр Дослідження Законодавства України. URL: https://24tv.ua/education/minosviti-prezentuye-proyekt-novogo-zakonu-pro-profesiynu-osvitu_n2527058 (дата звернення 27.06.2024)
3. Про затвердження Стратегії інтеграції України до Європейського Союзу: Указ Президента України від 11 червня 1998 року № 615/98. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/615/98#Text> (дата звернення 27.06.2024)

4. Громадська Синергія. Підсумковий звіт Проєкту. (2020). URL: https://www.irf.ua/wpcontent/uploads/2020/07/g_s_ukr_web_final.pdf (дата звернення 30.06.2024)
5. Еразмус+ – Програма Європейського Союзу у сфері освіти, професійної підготовки, молоді та спорту. URL: <https://erasmusplus.org.ua/> (дата звернення 30.06.2024)
6. ЄІБ виділить 16,4 млн євро на вищу освіту і муніципальну інфраструктуру України. Mind. URL: <https://mind.ua/news/20182500-eib-vidilit-164-mln-evro-na-vishchu-osvitu-i-municipalnu-infrastrukturu-ukrayini> (дата звернення 28.06.2024)
7. В. Купрійчук. Інформаційна складова гуманітарної політики. Публічне управління та адміністрування: актуальні проблеми теорії та практики: тези доповідей І Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції студентів, аспірантів та молодих вчених (м. Київ, 22.12.2022 р.), К.: ДУТ, 2022. С. 11–14.
8. Про схвалення Національної стратегії розвитку інклюзивного навчання на період до 2029 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації на 2024-2026 роки: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 7 червня 2024 р. № 527-р». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/527-2024-%D1%80#Text> (дата звернення 02.07.2024)
9. Про освіту: Закон України № 2145-VIII від 5 вересня 2017 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
10. Дослідження сфери освіти в Україні. Огляд World Bank Group. 33 с. URL: <https://documents1.worldbank.org/curated/en/790931568661644788/pdf/Overview.pdf>
11. В Україні розробили стратегію демографічного розвитку – деталі. Слово і діло. Аналітичний портал. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2024/03/28/novyna/suspilstvo/ukrayini-rozrobyly-stratehiyu-demografichnoho-rozvytku-detali>
12. В. Хлюдзинський. На Україну чекає демографічна криза: експерт озвучив жахливі цифри. УНІАН. URL: <https://www.unian.ua/society/na-ukrajinu-chekaye-demografichna-kryza-demograf-ozvuchiv-zhahlivi-cifri-12520782.html>
13. Кількість українців та їх міграція за кордон через війну. Укрінформ. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-ato/3732355-kilkist-ukrainciv-ta-ih-migraciya-za-kordon-cerez-vijnu.html>
14. Україна в європейському науково-освітньому та інноваційному просторі: концепція адаптації та інтеграції в умовах Угоди про асоціацію з Європейським Союзом: монографія / С. В. Іванов, В. І. Ляшенко, І. Ю. Підоричева та ін.; НАН України, Ін-т економіки пром-сті. Київ, 2019. 312 с.
15. Щокін Р. Г. Цілі та завдання державної політики у сфері освіти. *Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом. Юридичні науки*, 2018. 2 (56), 72-78. <https://doi.org/10.32689-2522-4603-2018-02-72-78>
16. Pedagogical foundations of educational activities information support in public administration: the EU experience. Pliushch R., Shulga V., Ditsman K., Lytvynova L., Kupriichuk V., Chepurko Y. *AD ALTA: journal of interdisciplinary research*. 2022. 12(1), XXV. PP. 14–20.